

Als verlies groter is dan woorden kunnen vatten

Recensie

Wiggele Wouda

Aan de vooravond van de begrafenis van zijn jongste broer, keert een jonge bankier vanuit zijn woonplaats New York terug naar Amsterdam. Zijn geboortestad. Hij stapt het lege appartement binnen, mompelt wat in zichzelf, kijkt naar buiten en leest de brieven die hij als een soort verwerking eerder schreef aan zijn overleden broer.

Maar het verlies blijkt uiteindelijk groter dan woorden kunnen vatten, groter dan herinneringen kunnen verzachten. Een totale leegte is dan alles wat er overblijft. En in die leegte neemt Eelco Smits van Toneelgroep Amsterdam ons mee in *Song from far away* dat speciaal voor hem geschreven is door de Engelse toneelschrijver Simon Stephens.

Op zich is *Song from far away* niet zo'n verheffend verhaal en de manier waarop Smits zijn monoloog begint; ach, vaker gehoord, vaker gezien. Maar op het moment dat hij zich na een kwartier in deze excellente *monologue intérieur* helemaal uitkleedt en zich zo letterlijk en figuurlijk opent stelt én voorstelt als naakte mens in die gruwelijke lege kamer, is de oppervlakte opeens helemaal verdwenen. Een soort zielsbeleving ervaar je dan als het ware, waarin Smits de juiste toon treft voorbij de kwetsbaarheid en het verdriet dat haar in stilte begeleidt.

Song from far away is een voorstelling over rouwen om het verlies van een geliefde. En dat rouwen gebeurt in vele fasen en subfasen. In deze monoloog word je als toeschouwer, als mens, als sterveling door al die fasen heen meegetrokken zonder strakke afbakening van de bijbehorende gevoelens. Een doorlopende innerlijke

verwoording van de pijn die eigenlijk niet te beschrijven valt in een regie en in een decorum dat stilistisch zo wonderschoon benadrukt wat er tussen woorden en zinnen eigenlijk niet beschreven kan worden. Het verdwijnen in het moment is dan de enige existentie, of zoals Smits dat zo indringend zegt tegen het einde van de voorstelling: „*Go there where the love is,*

Een doorlopende innerlijke verwoording van de pijn die eigenlijk niet te beschrijven valt

where you disappear”. Verlies jezelf in de liefde die onuitspreekbaar is.

Deze schitterende voorstelling doet enorm veel denken aan de voorstelling *La voix humaine*, van enkele maanden geleden. Ook van Toneelgroep Amsterdam en óók in een regie van Ivo van Hove, met Halina Reijn in een superieure rol. Beide monoloogvoorstellingen kruipen onder je huid, beide voorstellingen sluipen stilletjes naar je hart om uiteindelijk de definitieve oplossing tegen die onmetelijke pijn te accepteren. Hoe gruwelijk die oplossing voor alle nabestaanden ook is. Als Eelco Smits, die met deze voorstelling zichzelf bewijst als topacteur, uit het raam springt, heb je er vrede mee: een omarming van de dood in het licht van de dag van morgen.

▶ *Song from far away*, door Toneelgroep Amsterdam in een regie van Ivo van Hove, De Harmonie, Leeuwarden, 120 bezoekers